

ESEJSKI ZADATAK: August Šenoa, *Prijan Lovro*

Polazno pitanje

Zašto je Lovrin život završio tragično?

Polazni tekst

Neki prijatelj javi mi malo zatim, da Lovro ženi bogatu onu siroticu za koju nam je Antun bio govorio. Nije li to čudan slučaj? A ipak istina, cijela prava istina! Dobro, mišljah, napokon poslije čitave jedne Odiseje.

Povratih se u Zagreb. Treći dan poslije svoga dolaska sretoh se na ulici s nekim znancem, pravnikom iz Postojne.

- Jeste li čuli za Lovru? - zapita me.

- Jesam. Ženi se.

- Dođite da vam kažem - uhvati me znanac pod rukom.

- Kako vidim, čuli ste da se je u S. upoznao s bogatom djevojkom. Stvar se je brzo razvila. Lovro ljubio je žestoko, jer bje našao pravu, zdravu, nepokvarenu i naravsku djevojku. A i valjalo je brzati. Vjerovnici naumiše proti Lovri oglasiti stečaj, a ocu mu imala je kuća prodana biti javnom sudbenom dražbom. Stric i skrbnik volio mladomu profesoru od srca. Ljubio sinovku van mjere, a ona ljubila Lovru bez kraja. Sve bijaše već priređeno svadbi. Profesor Antonio L. imao je mlade vjenčati. Jednog dana sjedaše Lovro sretan u svom stanu. Pisao je majčici svojoj o ljubavi, o sreći, o slobodi. Upravo htjede zamotati pismo, ali netko kucnu na vrata.

- Slobodno! - ozva se Lovro.

Vrata se otvore naglo. Pred njim stajale blijeda zaplakana vjerenica.

- Anđelijo? Ti! Šta si došla? - zapanji se Lovro.

- Lovro! Lovro! - progovori teškom mukom djevojka. - zlo po nas! Doglasili tajnim pismom momu stricu da si propao čovjek, a mene da uzimlješ da se riješiš propasti. Stric me ne da. Zaklinjala sam ga. Badava. Nisam te već nikad imala vidjeti. Sutra valja mi parobrodom poći u Zadar. Jao nama jadnima!

Kao kamen slušao Lovro te užasne riječi.

- Čekaj! - reče mirno i pohiti u drugu sobu. Za jedan čas izleti.

- Na, eto me imaš! - viknu mladić divljim glasom i prereže si britvom grkljan. Bez svijesti sruši se djevojka na mrtvog krvavog zaručnika - - -

Toliko saznah od znanca.

- To je moj prijatelj Lovro, milostiva gospođo - obratih se crnoj udovici. - Čovjek koji bi u velikim sretnim okolnostima bio postao velikim čovjekom, koji je u našim malim okolnostima postao žrtvom, šakom praha i pepela; stablo koje bi bilo nosilo rodu zlatna ploda, da ga ne bude oborila nemila bura. Je li to junak romanu?

- Jest! - odvrati mi udovica snuždena.

ESEJSKI ZADATAK: August Šenoa, *Prijan Lovro*

August Šenoa najutjecajniji je i najplodniji hrvatski pisac 19. stoljeća te pripada razdoblju protorealizma u hrvatskoj književnosti koje se po njemu i naziva Šenoinim dobom. Napisao je prvi umjetnički vrijedan roman u hrvatskoj književnosti *Zlatarovo zlato*, a *Prijan Lovro* njegova je duža pripovijetka u kojoj se, u duhu realizma, kritički bavi aktualnim društvenim problemima. Primarna je ideja pripovijetke da društvo ponekad može uništiti sreću pojedinca, baš kao što je uništilo sreću glavnoga lika prijana Lovre. Lovrin život završava tragično zbog njegova seoskoga podrijetla koje mu je onemogućilo uspjeh u životu, ali i njegova hipersenzibilna i autodestruktivna karaktera.

Prijan Lovro tipični je realistički junak čije je podrijetlo odredilo njegovu sudbinu i osudilo ga na propast, što je karakteristično razdoblju realizma. Koliko je podrijetlo igralo važnu ulogu u Lovrinu životu, vidljivo je već na samome početku djela kada se radnja, s obzirom na uokvirenu kompoziciju pripovijetke, seli iz okvira na glavnu priču o Lovri. Tada se, naime, saznaje njegova primoranost da postane svećenikom uzrokovana nižim društvenim položajem kao i neimaštinom njegove obitelji. Seoski dječak nije imao mogućnost izbora kao što neki drugi drugi jesu. Također, mnoge poslovne prilike bile su mu uskraćene te bi umjesto njega posao dobio netko ugledniji i bogatiji, pri čemu njegova znanja i vještine nisu bili ni od kakve koristi. Zbog njegova su podrijetla ispaštali i njegovi međuljudski odnosi jer je u to vrijeme bila važnija čovjekova vrijednost usmjerena na korist nego ono što čovjek zaista jest. Tako je ispaštao i odnos s Anđelijom, ženom koju je istinski volio, i koja je zbog njegova statusa bila prisiljena napustiti ga: „*Doglasili tajnim pismom momu stricu da si propao čovjek, a mene da uzimlješ da se riješiš propasti. Stric me ne da.*” Konstantni pritisak okoline uvjetovan seoskim podrijetlom, kao i nezadovoljstvo ograničenim razvojem, Lovru dovode do krajnje iscrpljenosti koju više nije mogao podnijeti.

Lovrin život završava tragično i zbog njegova specifična karaktera. Naime, njegov lik prožet je romantičarskim obilježjima, poput pretjerane osjećajnosti, te je i završetak njegova života, čin samoubojstva, prikazan u skladu s obilježjima toga razdoblja. Njegova ga hipersenzibilnost tjera na zadovoljavanje potreba drugih, njemu dragih ljudi, pritom ne misleći na vlastitu sreću i dobrobit. Štoviše, on u Ljubljani odlazi na zahtjev svoje majke te zbog nje i prihvaća svećeničko zvanje. Međutim, on time nije sretan. Njegova se nesreća tijekom života nastavlja te je primjetna i u odnosima sa ženama. Dvije je žene volio, a dvije i izgubio. Njegova je ljubav prema njima bila strastvena („*Lovro ljubio je žestoko, jer bje našao pravu, zdravu, nepokvarenu i naravsku djevojku*”), ali za njega i neodrživa. Naposljetku, ta se nemogućnost nošenja s neostvarenom ljubavi nameće kao glavni razlog njegova samoubojstva s obzirom na to da je spoznaja o nemogućnosti braka s Anđelijom bilo zadnji čin prije smrti: „*Kao kamen slušao Lovro te užasne riječi. (...) i prereže si britvom grkljan.*” Da je Lovro bio emocionalno jači, možda bi njegova priča imala drugačiji završetak.

Unatoč svim znanjima koja je posjedovao i ljudima koje je poznavao, Lovro ne pronalazi utjehu ni u čemu ovozemaljskom i vjeruje da je jedini spas od tuge i očaja, koji su jedino što živeći osjeća, smrt. Ne uspijeva se izboriti vlastitim umom, pa je njegov čin samoubojstva pokazatelj njegove slabosti, ali i moći koju društvo i podrijetlo imaju u oblikovanju pojedinca

ESEJSKI ZADATAK: August Šenoa, *Prijan Lovro*

Petra Župić
(I. gimnazija Zagreb)

Esej pregledala: Antonia Sikavica Joler, prof.